

13.6.2016

STM/877/2016

Jakelussa mainituille

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO
ALUEHALLINTOVIKASTOJEN TYÖSUOJELUN VASTUUALUEIDEN
TOIMINTAVUODESTA 2015 SEKÄ TULOSSOPIMUSKAUDESTA 2012 - 2015**

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden toiminnasta vuodelta 2015 sekä tulossopimuskaudelta 2012 - 2015 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 27.4.2016 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet raportoivat toiminnastaan ja tulostavoitteidensa saavuttamisesta sosiaali- ja terveysministeriölle vuoden 2015 ja samalla koko tulossopimuskauden 2012 - 2015 osalta. Työsuojelun vastuualueet saavuttivat pääsääntöisesti asetetut tulostavoitteet. Muutaman vastuualueen osalta yksittäisten tavoitteiden toteutumisessa jäätin alle sovitun tavoitetason. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan työsuojelun vastuualueiden toiminta vuonna 2015 ja samalla kokotulossopimuskaudella 2012 - 2015 voidaan kuvata seuraavilla arvosanoilla:

Työsuojelun vastuualue	Arvosana
Etelä-Suomi	4-
Itä-Suomi	4
Lounais-Suomi	3½
Länsi- ja Sisä-Suomi	4
Pohjois-Suomi	4+
Keskiarvo	4-

Arvosana-asteikko: 1. Tulostavoitetta ei ole saavutettu toimintavuonna (heikko), 2. Tulostavoite on osittain toteutunut (välttävä), 3. Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti (tydyttävä), 4. Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti (hyvä), 5. Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti (erinomainen).

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla. Kannanotto on käsitelty työsuojeluosaston johtoryhmässä, ministeriön virkamiesjohtoryhmässä ja esitelty hallinnonalan konsernin kehittämisspäivillä 2.6.2016. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ovat antaneet vastuualuekohtaisista toimintakertomuskannanotoista palautteet, jotka on käsitelty ministeriön ja kunkin vastuualueen välisissä palautekeskusteluissa maaliskuussa. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon Etelä-Suomen aluehallintoviraston tilinpäätöskertomuksesta sekä aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden vuosiraportteihin.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi ” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus arviointiin valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyvä-:ksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueet vaikuttivat hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutumiseen työelämän pelisääntöjen valvonnan ja työurien pidentämiseen tähtäävien valvontatoimenpiteiden kautta. Työsuojelun vastualueet tunnistivat viestinnän merkityksen entistä paremmin osana vaikuttavaa toimintaa ja hyödynsivät viestinnän eri keinoja entistä enemmän. Työsuojelun vastualueet toimivat yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa vaikuttavuustavoitteiden aikaansaamiseksi ja toteuttamiseksi.

Työsuojeluhallinto osallistui työsuojelun kohdealueen kokonaisarkkitehtuurityöhön. Vuonna 2015 kaikilla vastuualueilla oli myös käytössä Vera-valvontatietojärjestelmä, johon vuoden lopulla voitiin kirjata kaikki tehdyt tarkastukset lukuun ottamatta tilaajavastuutarkastuksia. Valvontatietojärjestelmän käyttöönoton tavoitteena on ollut tehostaa ja yhdenmukaistaa vastualueiden toimintaa sekä parantaa valvonnassa kertyvän tiedon hyödynnettävyyttä, minkä vuoksi järjestelmän yhdenmukainen ja laadukas käyttö oli myös vuonna 2015 työsuojeluhallinnon keskeisiä tavoitteita. Työsuojeluvalvonnan toimintatapoja ja menetelmiä kehitettiin. Työsuojeluhallinnon tavoitteita tukeva sidosryhmäyhteistyö jatkui valtakunnallisissa ja alueellisissa hankkeissa. Tiedottamisen ja viranomaisyhteistyön avulla tuettiin tehokkaasti valvontaa. Henkilöstön osaamista kehitettiin nelivuotiskauden painotusten suuntaisesti.

2.2. Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset valvonnan vaikuttamisalueet tulossopimuskaudella 2012 - 2015 olivat työelämän pelisääntöjen valvonta ja työurien pidentäminen. Valvontaa tehtiin valittujen toimialojen työpaikoille viranomaisaloitteisesti. Toimialavalinnoissa huomioitiin valvonnan vaikuttavuus. Lisäksi valvontaa tehtiin asiakkaiden yhteydenottojen perusteella. Runkokauden aikana työsuojelun vastualueet saavuttivat pääosin niille asetetut tavoitteet sekä viranomais- että asiakasaloitteisessa valvonnassa. Toimintavuoden 2015 tulossopimuksissa sovitusta kokonaistarkastusmäärästä sekä runkokauden 2012 - 2015 sovitusta kokonaistarkastusmäärästä jäätettiin 4,5 prosenttia. Työelämän pelisääntöjen valvonnassa työsuojelun vastualueet osallistuivat harmaan talouden torjuntaan valvomalla ulkomaisen työvoiman käyttöä esim. rakennusalan veronumerollisen tunnistekortin osalta sekä työsuhteen vähimmäisehtojen, työaikalainsäädännön ja autonkuljettajien ajo- ja lepoajoista annettujen säästöjen noudattamista. Työurien pidentämisen osalta valvottiin mm. työn haitallisen kuormituksen hallintaa (väkivallan uhka, häiritä ja epäasiallinen kohtelu, psykososiaalinen kuormitus, käsin tehtävät nostot ja siirrot sekä toistotyö), työtapaturmien torjuntaa, kemikaalirikien torjuntaa sekä kosteus- ja homeongelmien hallintaa. Työterveyshuollon järjestämisen sekä psykososiaalisten kuormitustekijöiden hallinnan valvontaa tehtiin kaikilla viranomaisaloitteisilla työpaikkatarkastuksilla, joilla se oli tarkastuksen luonteen perusteella tarkoituksenmukaista.

Henkilöstötunnuslukujen tulokinnassa vuoden 2015 tulosten osalta on huomioitava, että työolobarometrin kyselyyn pystyi vastaamaan sama henkilö useamman kerran.

Etelä-Suomen työsuojelun vastuualue (arvosana 4-)

Etelä-Suomen työsuojelun vastuualue ei saavuttanut kaikkia vuonna 2015 ministeriön kanssa sovittuja tulostavoitteita. Vastuualue ei saavuttanut asetettua kokonaistarkastusmäärätavoitetta (toteuma 95,0 %). Vastuualueen tehtävänä on tilaajavastuuvalvonta, joka on työsuojeluhallinnon keskeinen harmaan talouden torjuntaan suunnattu kokonaisuus. Harmaan talouden torjunnassa tilaajavastuutarkastusten kokonaismäärän osalta tarkastusmäärä jäi tulossopimuksessa asetetusta tavoitteista, mutta ylitti osavuosi-raportoinnin yhteydessä tarkennetun tarkastusmäärän. Tehdyn tilaajavastuuvalvonnan laadullinen taso oli hyvä. Psykososiaalisten kuormitustekijöiden hallinnan ja työterveyshuollon järjestämisen valvonnassa valvontamäärät ovat olleet suhteellisen alhaiset verrattuna muihin vastuualueisiin. Vastuualue on kohdentanut valvonnan toimialoille riskiperusteisesti ja toimialojen sisällä tehnyt tarkoituksenmukaisuusharkinnan asioiden käsittelemisestä tarkastuksilla. Muilta osin tavoitteet saavutettiin. Etelä-Suomen työsuojelun vastuualue osallistui erityisesti uuden yhdenvertaisuuslain valvonnan suunnitteluun ja ohjeistamiseen, kansalliseen ja kansainväliseen sidosryhmäyhteistyöhön sekä viestintään. Vastuualueen työolobarometrin tunnusluvut henkilöstön kokonaistyytyväisyys ja tyytyväisyys johtamiseen laskivat viime vuodesta.

Itä-Suomen työsuojelun vastuualue (arvosana 4)

Itä-Suomen työsuojelun vastuualue saavutti pääosin vuonna 2015 ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet. Vastuualue jäi toimintavuoden 2015 tulossopimuksessa sovitusta kokonaistarkastusmäärästä (toteuma 97,0 %) sekä runkokauden 2012 - 2015 kokonaistarkastusmäärästä. Ministeriö kuitenkin hyväksyi tarkastusmäärää koskevan vuositavoitteen saavutetuksi vastuualueen esittämien perustelujen pohjalta. Vastuualue jäi asetetuista määrätavoitteista työsuhteen vähimmäisehtojen sekä rakennusalan veronumerollisen tunnistekortin valvonnassa, mutta saavutti kuitenkin harmaan talouden valvonnalle asetetun kokonaistavoitteen. Muilta osin tavoitteet saavutettiin. Itä-Suomen työsuojelun vastuualue toteutti myös monipuolista sidosryhmäyhteistyötä. Vastuualueen työolobarometrin tunnusluvuista henkilöstön kokonaistyytyväisyys laski ja tyytyväisyys johtamiseen parani vuodesta 2014.

Lounais-Suomen työsuojelun vastuualue (arvosana 3 ½)

Lounais-Suomen työsuojelun vastuualue ei saavuttanut kaikkia vuonna 2015 ministeriön kanssa sovittuja tulostavoitteita. Vastuualue jäi tulossopimuksessa sovitusta kokonaistarkastusmäärätavoitteesta (toteuma 86,8 %). Vastuualue jäi asetetuista määrällisistä tavoitteista myös työsuhdevalvonnassa, ajo- ja lepoaikavalvonnassa sekä toistotyön valvonnassa. Palveluiden toimitus- ja saatavuusajoissa ei kaikilta osin pystytty noudattamaan asetettuja tavoitteita. Muilta osin tavoitteet saavutettiin. Lounais-Suomen työsuojelun vastuualue osallistui erityisesti uuden yhdenvertaisuuslain valvonnan suunnitteluun ja ohjeistamiseen. Vastuualueen työolobarometrin tunnusluvut henkilöstön kokonaistyytyväisyys ja tyytyväisyys johtamiseen laskivat vuodesta 2014.

Länsi- ja Sisä-Suomen työsuojelun vastuualue (arvosana 4)

Länsi- ja Sisä-Suomen työsuojelun vastuualue saavutti pääosin vuonna 2015 ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet. Länsi- ja Sisä-Suomen työsuojelun vastuualue jäi toimintavuoden 2015 tulossopimuksessa sovitusta kokonaistarkastusmäärästä (toteuma 97,5 %) sekä runkokauden 2012 - 2015 kokonaistarkastusmäärästä. Ministeriö kuitenkin hyväksyi vuoden 2015 tarkastusmäärää koskevan tavoitteen saavutetuksi vastuualueen esittämien perustelujen pohjalta. Vastuualue jäi määrällisestä tavoitteestaan työsuhteen vähimmäisehtojen valvonnassa, mutta saavutti kuitenkin harmaan talouden valvonnalle asetetun kokonaistavoitteen. Vastuualue onnistui hyvin tavoitteissaan radonvalvonnan sekä kuljetusalan valvontahankkeen osalta. Työolobarometrin tunnusluvut kokonaistyytyväisyys ja tyytyväisyys johtamiseen paranivat hieman vuodesta 2014.

Länsi- ja Sisä-Suomen työsuojelun vastuualueen yhteydessä toimi vielä vuonna 2015 työsuojelun vastuualueiden tukipalveluyksikkö (TUPA), joka tuotti tukipalveluita kuten tietohallinto-, viestintä- ja henkilöstökoulutuspalveluita koko työsuojeluhallinnolle. Tukipalveluyksikkö saavutti tulossopimuksessa sovitut tulostavoitteet. Tukipalveluyksikkö osallistui myös työsuojelu.fi -verkkosivuston onnistuneeseen lopputulokseen.

Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualue (arvosana 4+)

Pohjois-Suomen vastuualue saavutti kaikki vuonna 2015 ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet. Tarkastusten kokonaismäärän osalta tarkastusmäärä ylitti valvonnalle asetetun tavoitteen (toteuma 105,1 %) sekä täten myös nelivuotiskaudelle asetetun tarkastusmäärätavoitteen. Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualue osallistui aktiivisesti sidosryhmäyhteistyöhön ja viestintään. Työolobarometrin tunnusluvut kokonaistyytyväisyys ja tyytyväisyys johtamiseen laskivat hieman vuodesta 2014, ollen kuitenkin työsuojelun vastuualueista lukuarvoltaan korkeimmat.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksissa eikä muissakaan selvityksissä ole esitetty huomioita työsuojelun vastuualueiden toiminnasta.

4. Toimenpiteet

4.1. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ehdotetut toimenpiteet

Kokonaisuutena tarkastellen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden toiminta oli pääsääntöisesti toimintavuoden 2015 sekä runkosuunnitelman 2012 - 2015 tulostavoitteiden mukaista. Valvonnan vaikuttavuuden ja toiminnan tuloksellisuuden kehittämistä jatketaan edelleen yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Toiminnan tehostamiseksi ministeriö on keskittänyt erikoistumistehtäviä jokaiselle vastuualueelle vuodesta 2016 alkaen. Ministeriö tulee uuden nelivuotiskauden aikana kiinnittämään erityistä huomiota valtakunnallisten tehtävien hoitamiseen.

Tulossopimuksen tavoitteiden toteuman arvioinnin perusteella Etelä-Suomen työsuojelun vastuualueen on kiinnitettävä huomiota sovittujen tarkastusmäärien toteutumiseen sekä Vera-valvontatietojärjestelmän oikeaan käyttöön. Myös psykososiaalisten kuormitustekijöiden hallinnan ja työterveyshuollon järjestämisen valvonnan suuntaamiseen on kiinnitettävä huomiota. Itä-Suomen työsuojelun vastuualueen on kiinnitettävä huomiota Vera-valvontatietojärjestelmän oikeaan käyttöön ja työpaikkatarkastuksella käytettyyn aikaan. Myös henkilöstöbarometristä saadut tulokset on huomioitava vastuualueen johtamisessa. Lounais-Suomen työsuojelun vastuualueen on kiinnitettävä huomiota kokonaistarkastusmäärätavoitteen toteutumiseen, Vera-valvontatietojärjestelmän oikeaan käyttöön, ajo- ja lepoaikavalvonnan ja työsuhdevalvonnan määrään sekä palveluiden toimitusaika- ja saatavuustavoitteiden saavuttamiseen. Myös henkilöstöbarometristä saadut tulokset on huomioitava vastuualueen johtamisessa. Länsi- ja Sisä-Suomen työsuojelun vastuualueen on kiinnitettävä huomiota Vera-valvontatietojärjestelmän oikeaan käyttöön. Ministeriö toivoo Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualueen ylläpitävän linjausten mukaisen tason toiminnassaan.

4.2. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Työsuojelun aluehallinnon toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa. Hallinnon toimintaa on pystytty tehostamaan tulosohjauksen keinoin ja tätä työtä jatketaan edelleen. Työsuojelun vastuualueiden toiminnassa tullaan myös uudella nelivuotiskaudella kiinnittämään huomiota valvonnan vaikuttavuuteen tulossopimuksissa edellytetyllä tavalla. Valtakunnallinen työpaikkatarkastusten määrä

vakiinnutetaan runkokaudella 2012 - 2015 tavoitellulle tasolle, työsuojelun vastuualueiden resurssit huomioon ottaen. Tulohajauksen keinoin jatketaan toiminnan ohjausta siten, että työsuojeluvalvonnan resursseja kohdennetaan työpaikkoihin, joissa toiminnan vaikuttavuus on suurin. Ministeriön myös osallistetaan varmistaa työsuojelun vastuualueiden kanssa Vera-valvontatietojärjestelmän yhdenmukaisen ja kokonaisvaltaisen käytön.

Nelivuotiskaudella 2016 - 2019 riskiperusteisen valvonnan käytäntöjä kehitetään. Vuonna 2016 panostetaan erityisesti uusien, tulossopimuksissa sovittujen, valvontakäytäntöjen toimivuuden varmistamiseen. Nelivuotiskauden aikana vähenevät resurssit asettavat paineita toiminnan tehostamiselle ja vaikuttavuudelle.

Helsingissä 13.6.2016

Sosiaali- ja terveysministeri

Hanna Mäntylä

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Perhe- ja peruspalveluministeri
Tarkastuspäällikkö Nina Sipiläinen

